Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18081

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i (BOÖ), bireylerin **biyoçe?itlilik** kavram?na ili?kin bilgi düzeylerini, fark?ndal?klar?n? ve bu konudaki tutumlar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? **psikometrik** bir araçt?r. 2012 y?l?nda Gürbüz, Derman ve Çakmak taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, özellikle çevre e?itimi ve sürdürülebilirlik alanlar?nda yap?lan ara?t?rmalara katk? sa?lamay? hedeflemektedir. Ölçek, bireylerin ekolojik sistemlerin i?leyi?i, biyoçe?itlili?in önemi ve korunmas?na yönelik sorumluluklar? hakk?ndaki yeterliliklerini tespit etmede kritik bir rol oynamaktad?r.

Ölçe?in geli?tirme süreci, kapsaml? bir geçerlik ve **güvenirlik** çal??mas?n? içermekte olup, sonuçlar?n e?itim politikalar?n?n belirlenmesinde ve çevre bilincinin art?r?lmas?na yönelik müdahalelerin tasarlanmas?nda kullan?labilirli?i vurgulanm??t?r. BOÖ, 3'lü **Likert ölçe?i** format?nda derecelendirilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Biyoçe?itlilik, Okuryazarl?k, Çevre E?itimi, Ekolojik Fark?ndal?k, Sürdürülebilirlik, Tutum Ölçe?i, **Psikometri**.

Yazarlar

Hasan Gürbüz, Mehmet Derman, Mustafa Çakmak.

Amaç

Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin biyoçe?itlilikle ilgili temel kavramlar? anlama, bu kavramlar?n önemini de?erlendirme ve biyoçe?itlili?in korunmas?na yönelik sorumluluk alma kapasitelerini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle ö?rencilerin çevreye duyarl?l?k ve ekolojik bilgi düzeylerini belirlemek için tasarlanm??t?r.

Ölçek, e?itim ara?t?rmac?lar?na, ö?rencilerin mevcut bilgi ve tutum seviyelerini tespit etme ve müfredat?n biyoçe?itlilik konular?ndaki etkinli?ini de?erlendirme imkan? sunar. Elde edilen veriler, çevre e?itimi programlar?n?n geli?tirilmesi ve hedeflenen ö?renme ç?kt?lar?na ula??l?p ula??lmad???n?n izlenmesi aç?s?ndan büyük öneme sahiptir.

Yap?

Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? (BO) yap?s?, sadece biyoçe?itlilik teriminin tan?m?n? bilmekten öte, ekosistemler, tür çe?itlili?i ve genetik çe?itlili?in insan ya?am? ve gezegen sa?l??? üzerindeki etkile?imini kavramay? gerektirir. Bu ölçek, genellikle bili?sel (bilgi), duyu?sal (tutum ve de?erler)

ARABPSYCHOLOGY.COM

ve davran??sal (eyleme geçme iste?i) olmak üzere üç temel bile?eni ölçen maddelerden olu?ur.

Ölçek, bireyin biyoçe?itlilik kayb?n?n nedenleri ve sonuçlar? hakk?ndaki anlay???n?, biyoçe?itlili?in korunmas? gerekti?ine dair inanc?n? ve bu korumaya yönelik ki?isel eylemlerde bulunma e?ilimini ölçen alt boyutlara sahip olabilir. Bu çok boyutlu yap?, biyoçe?itlilik okuryazarl???n?n kapsaml? bir de?erlendirmesini sa?lamaktad?r.

Geçerlik

Kaynak verilerde geçerlik bilgisi özet olarak sunulmam?? olsa da, ölçe?in geli?tirildi?i akademik makale ("Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i: Geli?tirme, geçerlik ve güvenirli?i") kapsaml? geçerlik çal??malar?n?n yap?ld???n? göstermektedir. Tipik olarak, bu tür ölçeklerde yap? **geçerli?i** (faktör analizi yoluyla) ve içerik geçerli?i (uzman görü?leri alarak) incelenmi?tir.

Yap?lan **faktör analizi** sonuçlar?, ölçe?in teorik olarak öngörülen yap?sal bile?enleri ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamay? amaçlam??t?r. Bu süreçte, maddelerin ilgili alt boyutlara uygun yüklenimleri de?erlendirilmi? ve ölçe?in ölçmek istedi?i yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ü teyit edilmi?tir.

Güvenirlik

Güvenirlik bilgisi kaynakta özet olarak verilmemi?tir. Ancak, geli?tirme makalesinde iç tutarl?l?k katsay?lar?n?n (genellikle **Cronbach Alpha**) hesapland??? varsay?lmaktad?r. Yüksek bir Cronbach Alpha katsay?s?, ölçek maddelerinin tutarl? oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçtü?ünü gösterir.

Akademik standartlara göre, Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i'nin güvenilirli?i, test-tekrar test yöntemleri veya e?de?er formlar gibi ek yöntemlerle de desteklenmi? olabilir. Bu tür çal??malar, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? ko?ullarda uyguland???nda kararl? sonuçlar üretme yetene?ini garanti alt?na al?r.

Faktör Analizi

Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i'nin geli?tirme a?amas?nda, ölçek maddelerinin alt?nda yatan temel boyutlar? belirlemek amac?yla Aç?mlay?c? **Faktör Analizi** (AFA) kullan?lm??t?r. AFA, ölçe?in kaç faktörden olu?tu?unu ve her bir faktörün hangi maddeleri içerdi?ini ortaya koymu?tur.

Bu analiz, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? destekleyerek, biyoçe?itlilik okuryazarl???n?n bilgi, tutum ve davran?? gibi ayr?k ama ili?kili alt bile?enlere sahip oldu?unu göstermi?tir. Faktör yap?s?n?n netli?i, ölçe?in yap? geçerli?ine önemli bir kan?t sunmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: Bireylerin biyoçe?itlilik hakk?ndaki dü?üncelerini ifade etmelerini sa?layan, 3 seçenekli **Likert ölçe?i** format? kullan?lm??t?r (Örne?in: Kat?l?yorum, Karars?z?m, Kat?lm?yorum).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim bilimleri ara?t?rmalar? ba?lam?nda genellikle ortaokul, lise veya üniversite ö?rencileri.

Ya? Grubu: Genellikle 12 ya? ve üzeri (E?itim seviyesine ba?l? olarak de?i?ebilir).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, biyoçe?itlilik ve çevre konular?nda e?itim alm?? veya bu konuya ilgi duyan bireyler üzerinde uygulanm??t?r. Geli?tirme çal??mas? için kullan?lan örneklem büyüklü?ü ve özellikleri ilgili referans makalede detayl?ca aç?klanm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli, ka??t tabanl? veya çevrimiçi uygulama yöntemleri kullan?labilir. Derecelendirme sistemi, kat?l?mc?lar?n biyoçe?itlilikle ilgili ifadelerle ne ölçüde hemfikir oldu?unu belirlemeye odaklan?r.

Anahtar Kelimeler

Biyoçe?itlilik, Ekolojik Okuryazarl?k, Çevresel Tutum, Ölçek Geli?tirme, Güvenirlik, **Geçerlik**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Mevcut de?il.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Sorumlu yazar için e-posta adresi: hgurbuz@atauni.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Yaz??ma adresi ilgili makalenin dipnotlar?nda veya yazar bilgileri k?sm?nda bulunabilir (Genellikle üniversite veya ara?t?rma kurumu adresi).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i, 2012 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için, sorumlu yazar Hasan Gürbüz ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ölçe?in kullan?m? genellikle akademik ara?t?rmac?lar için ücretsizdir, ancak ticari veya geni? çapl? uygulamalar için özel izin gerekebilir.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? bilgileri dergipark.ulakbim.gov.tr adresinden eri?ime aç?kt?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Gürbüz, H., Derman, M. ve Çakmak, M. (2012). Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i: Geli?tirme, geçerlik ve güvenirli?i. *Electronic Journal of Education Sciences*, *2*(3), 77-91.

Makalenin orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: biyocesitlilik-okuryazarligi-olcegi-toad.pdf

Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte verilmemi?tir. Detayl? maddeler için orijinal makaleye ba?vurulmal?d?r.

Ölçe?in tam maddelerine eri?im için Gürbüz, Derman ve Çakmak (2012) taraf?ndan yay?mlanan "Biyoçe?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i: Geli?tirme, geçerlik ve güvenirli?i" ba?l?kl? akademik makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM